

Westminstersko vjeroispovijedanje, Veliki katekizam i Mali katekizam

Kršćanski centar „Dobroga pastira“, Osijek, Reformirani teološki institut „Mihael Starin“, Tordinci, 2008., 153 str.

Suvremeni svijet danas se nalazi u vremenima krize, ne samo političke i gospodarske, nego morala i vjere. Osoba je danas usmjerena prema materijalizmu, pohlepi i požudi, a oprastanje, ljubav i vjera postaju «privjesak» koji se, eventualno, ovisno o interesu, koristi u prigodnim trenucima. U takvoj atmosferi pojavila se knjiga *Westminstersko vjeroispovijedanje, Veliki katekizam i Mali katekizam*, koja ukazuje na načine kako skinuti «privjesak» i koristiti ga u životu.

Knjiga *Westminstersko vjeroispovijedanje, Veliki katekizam i Mali katekizam* pripada tradicionalnom reformiranom vjeroispovijedanju odnosno katekizmima kalvinističke tradicije. Ova tri dokumenta iz 17. stoljeća sačinjavaju tzv. *Westminsterski standard*. Hrvatskoj široj javnosti, posebno kršćanskog sustava vrijednosti, ovo je prilika da se, ako ne po prvi puta, onda osim onih rijetkih slučajeva kada se govori ili piše o kršćanstvu, religiji ili vjeri, detaljnije i studioznije sretne i upozna s pojmom Westminstersko vjeroispovijedanja.

Nakon što je Engleski parlament 1643. godine osnovao povjerenstvo s zadatkom izrade dokumenta kojim su se trebala urediti određena pitanja unutar Anglikanske crkve, kao što su način crkvenog upravljanja, pitanja bogoslužja, sakramenata, crkvene discipline i drugo, to je vjerovanje usvojila Generalna skupština Crkve Škotske 1647. godine, a Engleski parlament 1648. godine.. S obzirom da su u Anglikanskoj crkvi prevladavale dvije struje, anglikanska, koja se zalagala za episkopalno uređenje crkve i prezbiterijanska, koja se zalagala za prezbiterijansko uređenje crkve, povjerenstvo je izradilo dokument pod nazivom Westminstersko vjeroispovijedanje, koje je naglašavalo prezbiterijanizam.

Za razliku od episkopalnog anglikanskog stajališta gdje je kralj vrhovni poglavar crkve, Westminstersko vjeroispovijedanje zastupa zaštitu crkve od države ali i nemiješanje u pitanjima vjere i unutarnjeg uređenja. Takav standard vjerovanja imao je jači utjecaj u Škotskoj crkvi koja ga je prihvatila, za razliku od Anglikanske crkve, gdje je imao određen utjecaj, ali nije uspio ostaviti dugotrajniji trag.

Promišljajući o Jeanu Calvinu (Noyon, Pikardija, 10. srpnja 1509. – Ženeva, 27. svibnja 1564.), u kontekstu sadržaja knjige, nakon što je prihvatio protestantizam počeo je propovijedati reformirane doktrine. U njegovom učenju posebno se može istaknuti pet točaka, koje sačinjavaju tzv. «kalvinizam».

To su 1. *Potpuna iskvarenost ljudska* (čovjek nije sposoban sam postići spase-nje zbog grešnosti koja ga čini potpuno iskvarenim); 2. *Bezuvtetan izbor* (izbor/ predodređenje nije uvjetovano, već je stvar Božje suverene odluke); 3. *Ograničeno pomirenje* (pomirenje između Boga i čovjeka ograničeno je samo na one koje je Bog izabrao i nema karakter sveopćeg pomirenja, jer Krist je umro samo za izabrane); 4. *Neodoljiva milost* (Izabrani se ne mogu suprotstaviti Božjoj milosti) i 5. *Ustrajnost svetih* (Sveti ne mogu izgubiti spasenje odnosno otpasti od milosti). Ovih pet točaka mogu se predstaviti i kao akronimom TULIP (po početnim slovima engleskih riječi kojima započinje svaka od točaka): T – *Total Depravity* (Potpuna iskvarenost), U – *Unconditional Election* (Bezuvtetan izbor), L – *Limited Atonement* (Ograničeno pomirenje), I – *Irresistible Grace* (Neodoljiva milost), P – *Perseverance of the Saints* (Ustrajnost svetih).

Upravo je knjiga *Westminstersko vjeroispovijedanje, Veliki katekizam i Mali katekizam*, između ostalog, prožeta tim točkama, tako da postaje jasnije čitatelju da se ovdje ne radi samo o teološkom tekstu i standardima za nauk crkve, nego o procesu preobražavanja ljudskog, odnosno vjerskog života, koji nastaje i izgrađuje se na ruševinama ljudske grešnosti i odvojenosti od Boga.

Namjera je da se u knjizi čitatelju na sustavni način kroz tri poglavlja, uz predgovor, predstavljaju *Westminstersko vjeroispovijedanje* te *Veliki i Mali katekizam*. *Westminstersko vjeroispovijedanje* koji naglašavaju kalvinistička stajališta po pitanju izbora, predodređenja, vječne sigurnosti i ostalog, dok *Veliki i Mali katekizam*, kroz strukturu pitanja i odgovora, govore o Bogu, Kristu, Kršćanskom životu, Deset zapovijedi, Sakramentima i molitvi Očenaš.

U prvom dijelu predstavljeno je *Westminstersko vjeroispovijedanje* kroz 33 poglavlja. Poglavlje I. *O Svetom pismu*, Poglavlje II. *O Bogu i Svetom Trojstvu*, Poglavlje III. *O Božjim odredbama*, Poglavlje IV. *O stvaranju*, Poglavlje V. *O Božjoj providnosti*, Poglavlje VI. *O čovjekovu padu, o grijehu i kazni za grijeh*, Poglavlje VII. *O Božjem savezu s čovjekom*, Poglavlje VIII. *O Kristu posredniku*, Poglavlje IX. *O slobodnoj volji*, Poglavlje X. *O djelotvornom pozivu*, Poglavlje XI. *O opravdanju*, Poglavlje XII. *O posinjenju*, Poglavlje XIII. *O posvećenju*, Poglavlje XIV. *O spasonosnoj vjeri*, Poglavlje XV. *O pokajanju koje vodi u život*, Poglavlje XVI. *O dobrim djelima*, Poglavlje XVII. *O ustrajnosti svetih*, Poglavlje XVIII. *O sigurnosti spasenja*, Poglavlje XIX. *O zakonu Božjem*, Poglavlje XX. *O kršćanskoj slobodi i o slobodi savjesti*, Poglavlje XXI. *O bogoštovlju i danu subotnom*, Poglavlje XXII. *O pravovaljanim prisegama i zavjetovanjima*, Poglavlje XXIII. *O svjetovnim vlastima*, XXIV. *O braku i razvodu*, Poglavlje XXV. *O crkvi*, Poglavlje XXVI. *O zajedništvu svetih*, Poglavlje XXVII. *O sakramentima*, Poglavlje XXVIII. *O krštenju*, Poglavlje XXIX. *O Večeri Gospodnjoj*, Poglavlje XXX. *O crkvenoj disciplini*, Poglavlje XXXI. *O sinodama i koncilima*, Poglavlje XXXII. *O stanju čovjeka nakon smrti i o uskrsnuću mrtvih* i Poglavlje XXXIII. *O posljednjem sudu*.

Westminsterski Veliki katekizam glavnog autora dr. Anthonya Tuckneya, profesora duhovnosti na Cambridge Sveučilišta usvojen je na Generalnoj skupštini Škotske Crkve i Engleski parlament 1648. godine. Sustavno se kroz 196 pitanja i odgovora promišlja o osnovnim pitanjima vjere. Iako je prvenstveno namijenjen duhovnim radnicima (pastorima, crkvenim starješinama i đakonima, kleru, teolozima), nije zanemarivo kako je lakoćom pisanja tekst prihvatljiv i širem krugu čitatelja.

Glavni autor *Westminsterskog Maloga katekizma* je vlč. John Wallis, matematičar i profesor geometrije na Oxfordskom sveučilištu, koji je prihvaćen također od Generalne skupštine Škotske Crkve i Engleskog parlamenta 1648. godine. 107 pitanja i odgovora prvenstveno je namijenjeno širem krugu vjernika, ali i svima onima koji žele doznati više o kršćanskoj vjeri iz ovog kuta gledanja.

Ovom knjigom hrvatsko vjersko „tržište“ postalo je bogatije za još jedan pogleda na kršćanstvo s pozivom na poticanje duhovne obnove pojedinca, crkve, naroda i društva.

Promatrajući Hrvatsku, posebno u kontekstu djelovanja nakladnika knjige, Kršćanskog centra „Dobrog pastira“ Osijek i Reformiranog teološkog instituta „Mihael Starin“, Tordinci, počeci reformacije počinju u 16. stoljeće kada je Mihael Starin, u Slavoniji i Baranji osnovano oko 120 protestantskih župa. U Tordincima je, na Duhove 1551. godine, održana sinoda svih protestantskih župa koje su djelovale na tom području. Ta je župa prihvatila kalvinsku reformaciju negdje u drugoj polovici 16. stoljeća (po reformatoru Jeanu Calvinu vjernici se nazivaju kalvinistima) te je djelovala do početka 18. stoljeća kada je ukinuta te pridružena kao filijalna župa reformiranoj župi u Korodu. Kraj 20. obilježeno je Domovinskim ratom koji je opustošio mjesto Tordince te otjerao njegove stanovnike pa tako i vjernike župe u progonstvo. Ipak, u veljači 1999. godine započinju prva bogoslužja za vjernike u obnovljenoj župnoj dvorani.

Kroz sadržaj knjige *Westminstersko vjeroispovijedanje*, *Veliki katekizam* i *Mali katekizam* izražava se vjerovanje reformiranih kršćana, koji smatraju da postoje tri značajna znaka prave crkve: propovijedanje Riječi, administriranje sakramenata i provođenje crkvene discipline.

Zaključujem kako knjiga *Westminstersko vjeroispovijedanje*, *Veliki katekizam* i *Mali katekizam* u vrijeme kriza u današnjem svijetu predstavlja intrigantno djelo, koje nas, ne samo informira i upozna s jednim usmjerenjem u kršćanstvu, nego i s načinima i smislom praktičnosti kao poticajnog impulsa u očuvanju kršćanske vjere. Ovi dokumenti, koji se po prvi puta izdaju u hrvatskom prijevodu, predstavljaju vrijednosti koje obogaćuju religijsku sliku Republike Hrvatske te ukazuju kako je temeljni smisao postojanja ljudskog roda, kao što započinje i *Veliki* i *Mali katekizam* pitanjem o krajnjem čovjekovom cilju, proslavljati Boga i u potpunosti se radovati u njemu zauvijek.

Robert Bogešić

Obavijest suradnicima

Kairos je znanstveni evanđeoski teološki časopis u kojem se objavljuju članci iz biblijske, sustavne, povijesne i primijenjene teologije, etike, povijesti Crkve, sociologije religije, filozofije i života Crkve. Časopis objavljuje znanstvene radove koji se kategoriziraju u skladu s preporukama Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.

Kairos objavljuje članke koji se recenziraju i one koji ne podliježu recenzijskom postupku. Članci koji se kategoriziraju kao znanstveni ili stručni trebaju imati najmanje dvije pozitivne recenzije. Recenzije su anonimne. Časopis objavljuje bez recenzije članke relevantnog sadržaja za evanđeosko kršćanstvo, promišljene stručno i napisane lijepo.

Kategorizacija članaka: izvorni znanstveni rad, prethodno priopćenje, pregledni članak, izlaganje na znanstvenom skupu ili konferencijsko priopćenje, stručni članak, recenzija ili stručni prikaz. Autor može predložiti kategoriju, a uredništvo će konačnu odluku donijeti na temelju prijedloga recenzenata.

Jednom prihvaćeni članak za objavljivanje obavezuje autora da isti članak ne smije objaviti drugdje bez dozvole uredništva časopisa koje je članak prihvatilo. Uredništvo će obavijestiti autora o prihvaćanju ili neprihvaćanju članka za objavljivanje. Uredništvo prihvaća za objavljivanje neobjavljeni članak, napisan na hrvatskom ili engleskom jeziku.

Članak treba biti poslan poštom u tri primjerka i elektroničkom poštom ili na CD-u. Uredništvo zadržava pravo urediti članak prema standardima časopisa kao i standardima hrvatskoga i engleskoga jezika. Članak treba poslati na sljedeću adresu: Kairos, Biblijski institut, Amruševa 11, 10000 Zagreb i e-mail: kairos@bizg.hr

Molimo suradnike da slijede tehničke upute:

Članak

1. Članak, uključujući sažetak, bilješke i popis literature, može biti od 16 do 32 kartice teksta (1800 slovnih mjesta). Stranice moraju biti numerirane.

2. Na prvoj stranici treba biti naslov članka, autorovo ime i prezime, naziv i adresa ustanove u kojoj radi autor, e-mail adresa i sažetak.

3. Preporučuje se autorima da upućivanje na tuđe tekstove i citiranje izvora navode u tekstu, a ne u bilješkama. Referenca se stavlja u zagrade i sadrži prezime autora, godinu izdanja i, ako je riječ o citatu, broj stranice, primjerice (Johnson, 1999) ili (Johnson, 1999:21). Ako rad ima dva autora, treba navesti oba, primjerice (Buden i Robinson, 2001). Autore molimo da bilješke rezerviraju isključivo za komentiranje ili dopunu rečenog u tekstu.

4. Popis literature (bibliografija) s punim podacima o svim djelima koja se spominju u referencama navodi se na kraju rada. Radovi se navode abecednim redom prema prezimenima autora i kronološkim redom za radove istog autora. Ako se navodi više radova istog autora, koji imaju istu godinu izdanja, treba ih razlikovati slovima (a, b, c itd) iza godine izdanja. U slučaju zajedničkog rada više autora u popisu literature navode se svi autori. Za mrežno dostupne radove potrebno je, nakon dostupnih osnovnih referenci (naslova i imena autora), navesti izvor (<http://>) i datum učitavanja. Detaljne upute nalaze se na web stranici Kairosa.

5. Ako je članak pisan na hrvatskom jeziku mora imati sažetak na hrvatskom na početku članka i sažetak na engleskom (Summary) na kraju članka. Članak napisan na engleskom mora imati sažetak na engleskom jeziku na početku i sažetak na nekom drugom jeziku na kraju. Sažetak treba biti između 15 i 20 redaka (100-250 riječi) i treba sadržavati opći prikaz teme (cilj rada), metodologiju rada, rezultate i zaključak.

Recenzija

Recenzirana može biti knjiga na hrvatskom ili kojem drugom jeziku tiskana prije ne više od dvije godine od dana zaprimanja recenzije za tisak. Tekst recenzije može biti od tri do osam kartica. U prvome redu prve stranice nalazi se ime i prezime autora recenziranog djela. U drugom redu nalazi se naslov recenziranoga djela napisan velikim slovima, a podnaslov, ako je potrebno, napisan malim slovima. U trećem je redu naziv nakladnika, mjesto i godina izdanja te broj stranica. Recenziju na kraju teksta potpisuje recenzent.

Obavjesti i informacije

Časopis objavljuje i izvještaje i informacije o značajnim raspravama, znanstvenim skupovima i konferencijama te ostalim važnim događajima u Hrvatskoj i inozemstvu. Izvještaji mogu biti dugački do tri stranice i moraju biti potpisani.

Biblijski institut u Zagrebu

Područni studij Evanđeoskog teološkog fakulteta iz Osijeka

objavljuje upis na studijske programe u šk. god. 2009/2010.

Preddiplomski studij teologije nakon kojeg student ostvaruje diplomu prvostupnika/ice teologije (3 godine).

Diplomski studij teologije (na Evanđeoskom teološkom fakultetu u Osijeku).

Diplomski studij iz kršćanske službe (u suradnji s Abilene Christian University, SAD).

Svjedodžba iz crkvene službe (1 godina).

Napredna svjedodžba iz crkvene službe (2 godine).

Svjedodžba iz osnovnog poznavanja Biblije (1 godina).

Za sve detaljnije informacije o upisima, studijskim programima i ostalim uvjetima studiranja obratite se na adresu:

Biblijski institut, Kušlanova 21, 10000 Zagreb; tel: 01/23 38 638

www.bizg.hr